

прасторы. Метафарычны перанос адбыўся паводле прыметы ‘колер вадкасці’ (колер соку і колер фарбы).

Аналіз метафар з найменнямі семантычнага поля “вада” паказаў, што ў свядомасці У.Караткевіча ў працэсе метафарызацыі актуалізаваныя наступныя прыметы вады: гэта вадкасць, якой уласцівы рух у прасторы (адбываецца і перанос на вобразы часу). Рух суправаджаецца гукам, што стала асновай слыхавых вобразаў. Квантатывныя метафары ўказваюць на ўспрыманне вады як субстанцыі, якая прадстаўлена ў вялікай колькасці. Уласцівасць вады хутка мяняць адценні выяўлена як на ўзуальным узроўні, так і ў аўтарскіх тэкстах праз карэляцыю лексем семантычных палёў “вада”, “колер” і “святло”, гэта з’яўляецца асновай зрокавых вобразаў. Характэрная для вады змена стану актуалізуецца пры апісанні ўнутранага свету чалавека. Пераважная большасць прэдыкатывных метафар нагадвае, што з вадой у жыцці чалавека звязана значная колькасць маніпуляцый, часам рытуальнага характару (накіраванасць абумоўлівае і канатацыю дзеянняў). Вада бачыцца пасрэднікам паміж духоўным светам чалавека і фізічным.

Літаратура

1. Карасик, В.И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс / В.И. Карасик. – М: Гнозис, 2004. – 390 с.
2. Старычонак, В. Тыпы метафар у творчасці Ніла Гілевіча / В. Старычонак // Роднае слова. – 2001. – № 9. – С. 27 – 29.

Я.Н. Марозава, М.Ю. Будкевіч (Віцебск)

СЛОВАЎТВАРАЛЬНЫЯ ІНТЭРФЕРЭМЫ Ў БЕЛАРУСКАМОЎНЫМ ДРУКУ

Утварэнне новых слоў з дапамогай наяўных у мове словаўтваральных сродкаў ад лексічных адзінак, якія ўжо існуюць у ёй, павінна адбывацца паводле пэўных правілаў, якія складаюць словаўтваральную норму. Названая норма, у адрозненне ад іншых, на думку А.Я. Супруна, “не такая універсальная, больш рухомая і цесна звязана з існуючай структурай лексічнай сістэмы мовы” [2; с. 518]. Менавіта таму ўзнікаюць словаўтваральныя памылкі ў дзяцей, пра якія многа пісаў К.І. Чукоўскі (*пальчаткі, топорить, молоточить* і падобныя) [3; с. 146, 154]. Дзеці, утвараючы новае слова, кіруюцца знаёмымі лексічнымі адзінкамі, да якіх дадаюць пэўныя фарманты. Так, рускі назоўнік *пальчаткі* (замест *перчаткі*) з лагічнага пункту погляду больш матываваны. Іншая справа адбываецца з носьбітамі руска-беларускага двухмоўя. Чалавек, які недастаткова цвёрда ведае словаўтваральную структуру слоў, але памятае якую-небудзь істотную рысу, што ляжыць у аснове наймення, можа выкарыстаць мадэль рускай мовы ў беларускім маўленні. Пры паралельным існаванні і папераменным выкарыстанні беларуская і руская мовы ўплываюць адна на адну на розных моўных узроўнях, у тым ліку і на ўзроўні словаўтварэння. **Словаўтваральная інтэрферэнцыя** — гэта перанос з адной мовы ў другую словаўтваральных мадэляў разам з лексэмай, утворанай па гэтай мадэлі.

Крыніцамі нашага даследавання з’явіліся раённыя газеты “Веснік Глыбоччыны” (ВГ), “Пастаўскі край” (ПК), газета Чашніцкага раёна “Чырвоны прамень” (ЧП) за 2004 і 2008 гг. У матэрыялах раённай перыёдыкі намі зафіксаваны 82 словаўтваральныя інтэрферэнтныя словаўжыванні.

Вялікую колькасць словаўтваральных інтэрферэм у нашым матэрыяле складае выкарыстанне іншамоўных дзеясловаў з фармантам **-ірава-**. Паводле падлікаў А.Б. Пацехінай і І.Р. Дзяжко, у рускай мове налічваецца каля 800 дзеясловаў з гэтым фармантам, ва ўкраінскай мове — каля 100, у заходнеславянскіх мовах гэты суфікс не ўжываецца [1; с. 56-78]. Не выкарыстоўваўся ён і ў старабеларускай мове. Дзеясловы з фармантам **-ірава-** прыйшлі ў беларускую мову з рускай. Па сведчанні даследчыкаў,

упершыню яны былі пададзены ў “Руска-беларускім слоўніку” А. Александровіча ў 1937 г. У ім змешчаны 132 беспрыставачныя дзеясловы на *-іраваць* і толькі 70 на *-аваць*. Пятро Глебка ў рэцэнзіі на гэты слоўнік зазначыў, што шматлікія словы расійскай часткі засталіся неперакладзенымі, а толькі напісаны беларускімі літарамі. З гэтага часу ўжыванне адпаведных дзеясловаў фіксуецца ў кожным новым слоўніку, а іх колькасць залежыць то ад поглядаў навукоўцаў, то ад палітычных абставін. У савецкі час, калі кампартыйнае кіраўніцтва вяло барацьбу за рэалізацыю ідэі на “зліццё нацый”, іх культуры і мовы, формы з фармантам *-ірава-* свядома культываваліся і выцясялі адмыслова беларускія з *-ава-*. Гэта знайшло свой адбітак і ў слоўніках. Але там, дзе складальнік ці рэдактар слоўніка добра адчувалі жывое народнае слова і былі прыхільнікамі нацыянальнай культуры і мовы, такія штучныя для беларускай мовы структуры з *-ірава-* амаль не фіксуюцца, замест іх падаюцца формы на *-ава-*: *актываваць, ампутаваць, дамінаваць, кансерваваць, пламбаваць* і інш. Вядомы лексікограф М. Лобан кваліфікаваў элемент *-ір-* як зусім выпадковы і непатрэбны, бо ён у слове не мае ніякага значэння. На старонках беларускіх газет сустракаем фармант *-ірава-* ў вельмі распаўсюджаных словах, там, дзе яго ўжыванне не змяняе значэння слова. Так, заўважаем вельмі частае выкарыстанне дзеяслова **функцыяніраваць** замест *функцыянаваць* у наступных нумарах прааналізаваных выданняў: *К. Шынава, ВГ, 2004, № 15; № 45; С. Нікалаева, ВГ, 2004, № 4; 2008, № 15; Ф. Касаткіна, 2008, ВГ, № 44; Г. Пішч, ВГ, 2008, № 12; А. Ромель, ПК, 2008, № 45; А. Садовіч, ПК, 2004, № 25; № 59; Г. Мацук, ПК, 2004, № 69; Д. Курыловіч, ПК, 2008, № 77; В. Раманчук, ЧП, 2004, № 70; 2008, № 50; Т. Язёнак, ЧП, 2008, № 6; М. Зубкоў, ЧП, 2008, № 1; М. Жварава, ЧП, 2008, № 87.* Ужыванне фарманта *-ава-* ў дзеяслове *функцыянаваць* не ўтварае амонімаў з іншымі словамі, не зацямяе сэнсу слова. Аднак, нягледзячы на гэта, ТСБМ падае толькі дзеяслоў *функцыяніраваць*, хоць у РБС была адзіная форма *функцыянаваць*. Памылковым з’яўляецца і выкарыстанне назоўніка *функцыяніраванне* замест *функцыянаванне* ў публікацыях *А. Анюцінай, ВГ, 2004, № 11; Л. Станюш, ПК, 2004, № 77.* У раённым друку сустракаюцца і іншыя ненарматыўныя дзеясловы з *-ірава-*: **праваціраваць** (хоць ТСБМ і РБС падаюць дзеяслоў *правакаваць*): *А. Ромель, ПК, 2008, № 15; Ж. Кавалева, ПК, 2008, № 50; А. Жынь, ВГ, 2004, № 30; У. Міхно, ЧП, 2004, № 64-65; ануліраваць: Г. Пішч, ВГ, 2008, № 84; А. Сярогін, ЧП, 2004, № 11; газіфіціраваць: В. Ліпін, ЧП, 2004, № 36; апламбіраваць: Я. Мандрык, ПК, 2008, № 44; Д. Курыловіч, ПК, 2008, № 77; прагназіраваць, спрагназіраваць: С. Нікалаева, ВГ, 2004, № 4; 2008, № 75; К. Шынава, ВГ, 2004, № 15; Ю. Александровіч, ВГ, 2008, № 71; Я. Рубан, ВГ, 2008, № 39; Г. Пішч, ВГ, 2008, № 1.* У апошні час усё часцей можна ўбачыць у перыядычных выданнях ужыванне гэтых дзеясловаў без устаўкі *-ір-*: *прагназаваць, спрагназаваць*, але РБС і ТСБМ падаюць толькі форму *прагназіраваць*.

Разгледзелі гэтае праблемнае пытанне і ў новай рэформе правапісу. У законе “Аб правілах беларускай арфаграфіі і пунктуацыі”, які ўступіў у сілу 1 верасня 2010 года, фармант *-ірава-* (*-ырава-*) рэкамендуецца ўжываць у наступных выпадках:

1) калі без гэтага суфікса ўзнікае аманімія з дзеясловамі з суфіксам *-ава-* (*-ява-*): *буксіраваць* — *буксаваць*, *парадзіраваць* — *парадаваць*, *будзіраваць* — *будаваць*, *газіраваць* — *газаваць*, *камандзіраваць* — *камандаваць*, *планіраваць* — *планаваць*, *апаніраваць* — *апанаваць*;

2) калі дзеяслоў без *-ір-* (*-ыр-*) губляе сваю фармальную і семантычную акрэсленасць: *шакіраваць*, *бісіраваць*, *гарманіраваць*, *драпіраваць*, *лабіраваць*, *грасіраваць*, *курыраваць*, *лавіраваць*, *дэкарыраваць*, *фантазіраваць*, *лакіраваць*, *штудзіраваць*, *мусіраваць*, *татуіраваць* і інш.;

3) калі дзеяслоў мае вузкатэрміналагічнае значэнне: *манціраваць*, *пасівіраваць*, *аксідзіраваць*, *зандзіраваць*, *дэкаціраваць*, *сталіраваць*, *дэмпфіраваць*, *юзіраваць*, *юсіраваць*, *парафіраваць*, *дыфундзіраваць*;

4) у некаторых выпадках паралельна ўжываюцца дзве формы: *дэмаскрыраваць* — *дэмаскваваць*, *акупіраваць* — *акупаваць*, *курсіраваць* — *курсаваць*, *калькіраваць* — *калькаваць*, *базіраваць* — *базаваць*.

Часта ў перыядычным друку сустракаецца памылковае ўжыванне назоўнікаў, якія абазначаюць асоб паводле іх дзейнасці і ўтвараюцца ад дзеясловаў пры дапамозе суфікса *-цель*: *выхавацель*, *вызваліцель*, *прымірыцель*, *наглядацель*, *служыцель*, *збавіцель* і г. д. У беларускай мове звычайна выкарыстоўваюцца адпаведнікі з іншымі суфіксамі: *-льнік*, *-нік*, *-чык*, *-ун*, *-іт*, *-ач*, *-аль*, *-ыр* і іншымі (па падліках П.У. Сцяцко — усяго 18 фармантаў). Найчасцей беларускія эквіваленты да рускамоўных лексем на *-тель* маюць суфікс *-льнік*. У РБС-82 утварэнняў са *-льнік* 294 (56 % ад агульнай колькасці 525-і адпаведнікаў). Другое месца належыць утварэнням з *-нік* (80 лексем). А вось слоў з суфіксам *-цель* у беларускай частцы гэтага слоўніка ўсяго 50 (у рускай — 525) [2; с. 115]. Большасць з іх — гэта дублетныя да беларускіх словы, якія нічога новага не дадаюць, а толькі разбураюць сістэму беларускай літаратурнай мовы. Параўнаем: *натхняльнік* і *натхніцель*, *гасільнік* і *гасіцель*, *запаўняльнік* і *запаўніцель* і інш. Штучныя словы з *-цель* стаяць ізалявана нават на старонках слоўніка. Ад іх не ўтвараюцца новыя словы — прыметнікі і прыслоўі: *азеляніцель* — *азеляняльны* (не *азеляніцельны*), *натхняльнік* — *натхняльны* (не *натхніцельны*), *запаўняльнік* — *запаўняльны* (не *запаўніцельны*) і г. д. Апрача таго, на штучнасць іх паказвае і тое, што словы на *-цель* не маюць сваёй утваральнай базы: іх словаўтваральная база або зусім не выкарыстоўваецца ў беларускай мове, або мае меншую марфемную будову: *правіцель* — але *кіраваць* (а не *правіць*), *паручыцель* — але *даручаць* (а не *паручаць*) і падобныя. Тым не менш, дзеля “зліцця моў” вытворныя з гэтым суфіксам нярэдка падаваліся ў слоўніках, а іх беларускія адпаведнікі з іншымі суфіксамі — як другарадныя дадаткі да гэтых лексем “усесаюзнага стандарту”. Як следства, у перыядычным друку сустракаем *выхавацель*, *служыцель*, *натхніцель*, *любіцель(скі)* (А. Вініковіч, ПК, 2004, № 49; А. Ромель, ПК, 2008, № 12; Г. Мацук, ПК, 2008, № 13; А. Жынь, ВГ, 2004, № 44; С. Нікалаева, ВГ, 2008, №№ 25, 39; Л. Сузіна, ВГ, 2008, № 51; А. Даўлатаў, ВГ, 2008, № 26; Л. Аляксеева, ЧП, 2004, № 61; В. Раманчук, 2004, № 61; 2008, № 1; М. Жварава, ЧП, 2008, № 37).

У РБС пададзена толькі форма *выхавальнік*, а ў ТСБМ — дзве формы: *выхавацель* і *выхавальнік*. На месцы паўкалькі *выхавацель* можна выкарыстаць таксама і беларускае ўтварэнне з суфіксам *-ўц-* *выхаваўца* (яго актыўна выкарыстоўвалі Васіль Вітка і іншыя пісьменнікі). Беларускі адпаведнік русізма *служыцель* — *служба*. Русізму *натхніцель* адпавядае беларускі назоўнік *натхняльнік*. У нашай мове здаўна бытуе назоўнік *аматар*, які мае і свае вытворныя: *аматарскі*, *аматарства*, чаго не скажаш пра *любіцель* і *любіцельства*.

Штучным, на думку П.У. Сцяцко, з’яўляюцца назоўнік *вадзіцель* і яго дэрыват *вадзіцельскі*, якія так актыўна ўжываюцца ў прааналізаваным намі раённым друку (Г. Пішч, ВГ, 2004, № 32; 2008, № 4; В. Дземчанка, ВГ, 2008, № 34; С. Нікалаева, ВГ, 2008, № 68; А. Вініковіч, ПК, 2004, № 8; В. Лінік, ЧП, 2004, № 136). Замест іх мовазнаўца прапануе выкарыстоўваць словы *шофер*, *шоферскія (курсы)*, якія актыўна бытуюць у жывой народнай мове, альбо *кіравальнік* ці *кіровец*, якія добра матывуюцца ўтваральнымі словам *кіраваць*. А вось слова *вадзіцель* такой натуральнай матывацыі не мае, “бо можна *вадзіць* (на павадку) казу ці карову (на пашу). А машына (аўтамабіль) бяжыць сама, толькі *кіруй* ёю” [2; с. 115]. На нашу думку, больш удалым з’яўляецца варыянт *шафёр*, пададзены ў РБС. Бо *кіраваць* можна не толькі аўтамабілем, але і трактарам, цягніком, самалётам. *Шафёр* жа — гэта той, хто кіруе менавіта аўтамабілем.

У перыядычным друку назіраецца даволі актыўнае выкарыстанне рускага слова *тэлевізійнычык* (А. Набароўскі, ПК, 2004, № 49; Г. Мацук, ПК, 2008, № 13;

А. Вініковіч, ПК, 2004, № 79; М. Жварава, ЧП, 2008, № 37), нягледзячы на тое, што ў Б. Гр.-85 адзначаецца, што суфікс **-ённ-** выступае толькі ў словах *парцыённы, пенсіённы, сесіённы*. Слова *тэлевізійнычык* утворана ад прыметніка *тэлевізійны*, але ён не зафіксаваны ў нарматыўных слоўніках, ёсць беларускі адпаведнік *тэлевізійны*, ад якога суфіксам **-ік-** утвораны дэрыват *тэлевізійнік*.

Наступны русізм — **прафесіянальны** (В. Дземчанка, ВГ, 2008, № 34; П. Курьловіч, ПК, 2004, № 77-78; А. Вініковіч, ПК, 2008, № 23; В. Раманчук, ЧП, 2008, № 110). У РБС падаюцца дзве формы: *прафесіянальны* і *прафесійны*, а ў ТСБМ — толькі *прафесійны*. Думаецца, варыянт *прафесіянальны* менш стасуецца да беларускай мовы. Двухскладовы іншамоўны суфікс **-іянальн-** парушае гармонію гукаў і зацямяе структуру прыметніка.

З суфіксам **-ш-** са значэннем дзейнай асобы ў беларускай мове ўжываюцца адзінкавыя словы: *квакша, ляўша, манікюрша, педыкюрша* (Б. Гр.-85). У РБС уключаны ўжо формы *манікюрка, педыкюрка*, у ТСБМ — *манікюрка* (словы *педыкюрка* або *педыкюрша* не ўключаны зусім) з уласцівым беларускай мове суфіксам **-к-** для ўтварэння назоўнікаў са значэннем асоб жаночага полу накішталт *салдатка, доктарка* і г. д. Ва ўнармаванай беларускай літаратурнай мове функцыю рускага фарманта **-ша** выконваюць 1) фармант **-ка** са значэннем 'асоба жаночага полу': *аптэкарка, арандатарка, касірка, лекарка* і інш. і 2) фармант **-іха** (**-ыха**), са значэннем 'жонка асобы, названай утваральным словам': *брыгадзірыха, каваліха, генераліха, Лявоніха*. Але ж у перыядычным друку замест нарматыўных *кіяскёрка, кандуктарка, касірка, доктарка* сустракаем лексемы *кіяскёрша, кандуктарша, касірша, доктарша* (К. Собаль, ПК, 2004, № 12; Ж. Кавалева, ПК, 2008, № 79; К. Шынава, ВГ, 2008, № 67; А. Анюціна, ВГ, 2004, № 18; В. Раманчук, ЧП, 2004, № № 10, 50).

З вышэй адзначанага вынікае, што і слова *паэтка* як утварэнне з рэгулярным для беларускай мовы суфіксам **-к-** і значэннем асобы жаночага полу павінна лічыцца за агульнаўжывальнае, а не стылёва абмежаванае, уласцівае толькі гутарковай мове, як гэта бачым у СБМ, дзе лексема *паэтка* мае памету *разм.* Між іншым, у сучаснай маўленчай практыцы і матэрыялах даведнікаў менавіта слова *паэтка* стала найбольш пашыраным. Напрыклад, у даведніку "Людзі культуры з Гродзеншчыны" Аляксея Пяткевіча чытаем: "Бічэль Данута Янаўна... беларуская паэтка" (с. 32); "Булыка Галіна Аляксандраўна... беларуская паэтка" (с. 39). Але ў газетах ВГ, ПК, ЧП ужываецца **паэтэса**.

Не адпавядаюць словаўтваральнай норме беларускай мовы і канфіксныя ўтварэнні **адпрыметнікавых прыслоўяў** з прыстаўкай **па-** і суфіксам **-ы**: *па-жаночы, па-жабрачы* (М. Клімяк, ВГ, 2008, № 15; К. Аляксеева, ВГ, 2008, № 2; А. Рамановіч, ПК, 2008, № 1; К. Собаль, ПК, 2004, №№ 12, 92; В. Гучык, ПК, 2008, № 113). Гэта калькаванні з рускамоўных прыслоўяў *по-женски, по-нищенски*. Ім адпавядаюць беларускія тыповыя ўтварэнні з канфіксам **па-** + **-у** (**-аму**): *па-жаночку (-аму), па-жабрачку (-аму)*.

Т. ч., аналіз матэрыялу паказвае, што ўплыў рускай мовы на беларускае пісьмовае маўленне даволі значны. Колькаснае пашырэнне словаўтваральных інтэрферэм: у ПК — 12 (28 словаўжыванняў), у ВГ — 16 (34), у ЧП — 14 (20). Пазбегнуць такіх інтэрферэнтных памылак дапаможа ўлік адрозненняў паміж беларускай і рускай мовамі на словаўтваральным узроўні. Пры гэтым варта памятаць, што ў акадэмічных слоўнікі трапіла шмат штучных для беларускай мовы словаўтваральных структур з неўласцівымі ёй марфемамі. Таму шукаць правільныя беларускія адпаведнікі трэба ў жывой народнай мове, як гэта робяць беларускія даследчыкі П.У. Сцяцко, Ф.М. Янкоўскі, А.Я. Супрун і іншыя.

Літаратура

1. Пацехіна, А.Б. Да пытання аб іншамоўным фарманце *-ір-* (*-ава-*) / А.Б. Пацехіна, І.Р. Дзяжко // Беларуская лінгвістыка. – Мінск, 1996. – С. 123 – 138.

2. Сцяцко, П.У. Культура мовы / П.У. Сцяцко. – Мінск: Тэхналогія, 2002.– 445 с.
3. Чуковский, К.И. От двух до пяти / К.И. Чуковский.– М.: Худ. лит., 1960.– 462 с.

Маслова В.А. (Витебск)

ЯЗЫК СКВОЗЬ ПРИЗМУ ЖИВОТНОГО, РАСТИТЕЛЬНОГО, ОБОНЯТЕЛЬНОГО И ДРУГИХ КОДОВ

Идея видения языка сквозь призму кодов берет начало в трудах В. Телия, В. Красных, Д. Гудкова, М. Ковшовой и других лингвистов. Это одно из перспективных направлений исследования в лингвокультурологии и методике обучения языку инофонов. **Цель** доклада – попытка понять механизм того, как объекты реального мира (*дом, собака, голова, орел* и под.), помимо выполняемых ими прямых функций, приобретают в культуре знаковую функцию, т.е. становятся носителями дополнительной информации. Как объяснить это явление с прагматических позиций? Для чего это нужно человеку? Понятие кода пришло в лингвистику из семиотики, оно основывается на законе соответствия плана содержания плану выражения. Кодом задается значимость знака, а интерпретатор (пользователь) эту информацию расшифровывает. Правила прочтения задаются культурой: культурным хронотопом, культурной компетенцией интерпретатора. Известно, что наше сознание неоднородно. Наряду с логическими структурами в него входят так называемые пра-логические, т.е. архаические структуры. Все аспекты сознания находят отражение в языке, есть в нем и единицы, связанные с архаическими структурами сознания – **коллективными представлениями** (по Л. Леви-Брюлю), являющимися частью коллективного бессознательного. Этот термин предложен Э. Дюркгеймом, представителем французской социологической школы, а наполнен содержанием Л. Леви-Брюлем, который писал: “Если обычаи обязательны и почитаемы, следовательно, коллективные представления, которые с ними связаны, носят императивный характер и оказываются не чисто интеллектуальными фактами, а чем-то совершенно иным” [4, с. 29], т.е. культурными установками. Коллективные представления принадлежат к архаическому типу мышления и отличаются крайней эмоциональной интенсивностью, они не только мыслятся, но и переживаются. Именно через пра-логические структуры и передается культурный опыт нации. Рассмотрим для примера отношение к **собаке**, наименование которой стало у славян компонентом множества фразеологизмов, пословиц, поговорок, сказок, загадок, легенд, прочно вошло в нашу жизнь. Широко распространены в русском языке так называемые “собачьи” метафоры – *собачиться, грызться, выть, огрызаться, оцетиниваться, перебеситься, подкусить, подлизываться, рычать, скулить, таякать*; известны многочисленные фразеологизмы: *собака на сене, гонять собак, вилять хвостом, собачий голод, собачий холод, как собаке пятая нога, сукины дети, бросать собаке под хвост, собачья жара, собачий холод* и др., – имеющие негативную оценку.

У всех восточных славян, впрочем, как и у некоторых других народов, существует много пословиц, где главным “действующим лицом” выступает собака: русские пословицы типа *Ласковая собачка и во сне хвостиком виляет; И собака на того не лает, чей хлеб ест; Не бойся собаки брехливой, а бойся молчаливой; При верном псе сторож спит; Какая на собаке шерсть, такая ей и честь*; белорусские пословицы – *Добры сабака на вецер не брэша; І сабака памятае, хто яго корміць; Добры сабака лепі за ліхога чалавека* и др.

Почти все приведенные здесь выражения понятны, имеют простой образ, яркую внутреннюю форму, не противоречат здравому смыслу, вероятно, потому, что основаны на наблюдениях и опыте человека.

Но часто эмпирическое восприятие животного осложняется мифологическим переосмыслением образа собаки. Это расширяет семантический потенциал данного слова, которое обрастает **культурными коннотациями** (термин В.Н. Телия). Чтобы